

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

VYNÁLEZÁRIUM

Robin Král + Jana Hrušková + Zuzana Brečanová

Autor Vynálezária dostal nezvyklý nápad:

Zaručeně pravdivé informace o padesáti třech vynálezech jsou zařazené do některé z deseti básnických forem: balada, gazel, balata, rispet, pantum, kaligram, sonet, limerik, rondel, triolet.

Cílem následující lekce je, aby žáci při vlastním objevování zakusili hru s jazykem, zjistili, že také básnické útvary jsou lidským vynálezem a mají jasná pravidla.

Nepůjde tedy v první řadě o to, naučit žáky základní školy básnické formy, ale o budování vztahu k jazyku a k poezii.

Postup lekce

1. Rozdejte žákům do dvojic vždy tři básně z knihy Vynálezárium, které jsou napsané v téže formě a požádejte je, aby
 - a) poznali a napsali, o jakém vynálezu básně pojednává
 - b) dedukovali a sepsali, jaká pravidla pro jejich tři básně platí
2. Pravidla porovnejte s definicí v knize Vynálezárium, písemně doplňte či poopravte vlastní dedukci.
3. Čtvrtou básně téže formy žákům dejte rozstříhanou po verších. Jejich úkolem je sestavit jednotlivé verše do takové básnické formy, která odpovídá předchozím třem básním, respektive definici dané formy.

Příklad:

Žáci dostanou tři básně, které jsou napsané formou TRIOLET.

**Když zakřičel: Pozor, jedu!
dav utíkal na vše strany.
Byl to blázen od pohledu.**

**Stále křičel: „Pozor, jedu!“
a jel na velocipedu.
Děsil všechny, dámy, pány.**

**Když zakřičel: „Pozor, jedu!“
Dav utíkal na vše strany.**

.....

Sem jde píst a tam se vrací,

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.
Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**a to všechno díky páře,
která vykonává práci.**

**Sem jde píst a tam se vrací.
Máme novou sílu hnací,
Zapomeňte na trakaře!**

**Sem jde píst a tam se vrací,
A to všechno díky páře.**

.....

**Napíšu to strašně rychle.
Stačí na to třicet kláves.
Dám je semhle, do té krychle.**

**Napíšu to strašně rychle
dřív, než přijde teta z Michle,
nežli stačí přejít náves.**

**Napíšu to strašně rychle,
stačí na to třicet kláves.**

.....

Žáci řeknou, o jakých vynálezech jejich básně pojednávají (bicykl, parní stroj, psací stroj), vyvodí samostatně znaky, které jsou všem třem básním společné.

Najdou si v obsahu, jak se jmenuje forma básní, které dostali – TRIOLET.

Přečtou si definici trioletu v knize a doplní si případně pravidla, která nevyppozorovali.

„Dva rýmy a složitě uspořádaných osm veršů, to je triolet, jak ho vymysleli ve středověké Okcitanii.

První verš se vrací jako verš čtvrtý a sedmý, druhý verš se opakuje jako osmý.

(Tehdejší „písničkáři“ trubadúři a truvéři užívali tohoto vynálezu převážně k oslavování krásy milované dámy, k čemuž ostatně užívali všechny básnické formy.)

Následující báseň rozstříhejte po verších, dejte rozstříhané verše do obálky, požádejte žáky, aby z veršů složili triolet a pak ještě báseň překontrolovali – ujistili se, zda čtvrtou – rozstříhanou – báseň uspořádali do téže formy, v jaké jsou první tři básně.

Objevila se obrovitá síla

.....

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

a přišla z těchto drobných atomů.

.....
Když se mi jejich jádra rozštěpila,

.....
objevila se obrovitá síla!

.....
Lidé jí budou děkovat i spílat,

.....
jedněm dá blaho, druhým pohromu.

.....
Objevila se obrovitá síla

.....
a přišla z těchto drobných atomů.

.....
Zbývá už jen dopsat k básni název vynálezu a podívat se do knihy, zda se nově vytvořená báseň shoduje s tou, která je v knize.

Pokud tomu tak není, pobavme se o tom, jak a proč k tomu došlo.

(Může se možná u některé básnické formy stát, že ji žáci dodrží a při tom bude znít jejich báseň jinak než ta v knize.)

Autorka lekce: Nina Rutová